

Nr 179.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående inköp för statens hingstdepåers och stuteris räkning av avelshingstar av nordsvensk ras; given Stockholms slott den 21 mars 1940.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

A. Pehrsson-Bramstorp.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 21 mars 1940.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, SKÖLD, QUENSEL, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Pehrsson-Bramstorp, anför efter gemensam beredning med cheferna för försvars- och finansdepartementen:

I en den 9 mars 1940 dagtecknad skrivelse har lantbruksstyrelsen hemställt, att åtgärder måtte vidtagas för att snarast möjligt bereda medel till inköp för statens hingstdepåers och stuteris räkning av avelshingstar av nordsvensk ras. Skrivelsen är närmast föranledd av vissa till lantbruksstyrelsen inkomna framställningar från olika militära myndigheter, i vilka

redogjorts för de erfarenheter beträffande landets hästbestånd och den ur olika synpunkter önskvärda sammansättningen därav, vilka vunnits under den för närvarande genomförda närmare anpassningen av landets försvarsväsende till fältmässiga förhållanden. Angående innehållet i nämnda framställningar torde få hänvisas till den propositionsärendet åtföljande akten.

Lantbruksstyrelsen har i sin skrivelse förklarat sig anse, att produktionen av hästar av nordsvensk ras borde stimuleras för att utgöra ett komplement till den hittillsvarande utvecklingen, som gått i den riktningen att hästarnas volym och massa ökats. På skilda håll inom landet funnes naturliga förutsättningar och intresse för att frambringa lättare arbetshästar, men intresset härför hos stoägarna motsvarades icke alltid av förmåga och företagsamhet i fråga om hingstanskaffningen, ehuru möjlighet funnes för de föreningar och enskilda uppfödare, vilka handhade hingsthållningen beträffande de kallblodiga hästraserna, att genom räntefria lån från statens hästavelsfond kunna förvärva nordsvenska hingstar. Staten borde därför vidtaga direkta åtgärder för tillhandahållande jämväl av kallblodigt beskällarmaterial. Detta kunde lämpligen ske genom att ett antal hingstar av nordsvensk ras finge inköpas till statens hingstdepåer och stuteri för att i likhet med de varmblodiga hingstarna under betäckningssäsongen utstationeras å olika platser inom landet. Dessa hingstar borde givetvis icke uppställas i trakter, där tyngre hästar vore önskvärda eller där de skulle konkurrera med andra hingstar av nordsvensk ras, utan endast å orter, där stomaterialet vore tjänligt för produktion av mindre hästar och där beskällarbehovet icke alls eller endast bristfälligt vore tillgodosett. I detta avseende hade lantbruksstyrelsen sin uppmärksamhet särskilt riktad å vissa områden inom de södra delarna av landet. Det mest trängande behovet syns bli tillgodosett med 6 å 8 hingstar.

Beträffande det för ändamålet uppkommande medelsbehovet har lantbruksstyrelsen anfört:

En fullgod nordsvensk hingst betingar för närvarande ett pris av omkring 8,000 kronor. En medelsanvisning för ändamålet av 70,000 kronor skulle alltså vara tillräcklig. Till denna anskaffningskostnad komma sedermera utgifter för hingstarnas underhåll, vilka utgifter emellertid äro avsedda att kompenseras genom att ett motsvarande antal varmblodiga hingstar på grund av minskad frekvens utgallras utan att ersättas. Några förändringar eller kostnader i organisatoriskt avseende komma icke att föranledas av inköpet.

Lantbruksstyrelsen har, under framhållande att ifrågavarande åtgärd borde vidtagas utan uppskov, hemställt, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga åtgärder för beredande snarast möjligt av medel till bestridande av den till 70,000 kronor beräknade kostnaden för inköp av nordsvenska hingstar för statens hingstdepåers och stuteris räkning.

Statskontoret har den 18 mars 1940 avgivit infordrat utlåtande i ärendet. Ämbetsverket, som därvid icke utlätit sig i själva sakfrågan, har beträffande sättet för anvisande av de för det föreslagna inköpet erforderliga medlen yttrat, att, då — enligt vad ämbetsverket under hand inhämtat — det

under förslagsanslaget till omkostnader vid statens hingstdepåer och stuteri för häst- och fölinköp uppförda beloppet, 43,800 kronor, icke lämnade tillgång till gäldande av ifrågavarande kostnader, för ändamålet borde anlitas stuteriväsendets fond. Då emellertid riksdagen genom beslut år efter annat begränsat Kungl. Maj:ts förfoganderätt över de till fonden inflytande totalisatormedlen till vissa bestämda belopp, för budgetåret 1939/40 till 160,000 kronor, vilket belopp icke medgäve täckandet av förevarande kostnader, förefölle det statskontoret, som om för en disposition härutöver av fondens tillgångar riksdagens medgivande måste inhämtas.

Med hänsyn till vad i ärendet anförts bland annat rörande den nordsvenska hästrasens lämplighet även vid jordbruket inom vissa delar av södra Sveriges skogs- och småbrukarbygder vill jag föreslå, att staten jämsides med tillhandahållandet av varmblodigt beskällarmaterial genom motsvarande åtgärd beaktar det förefintliga behovet av hästar av de kallblodiga raserna, i den mån detta behov visar sig icke kunna helt tillgodoses på det privata initiativets väg. De av lantbruksstyrelsen angivna riktlinjerna för en dylik verksamhet, enligt vilka 6 à 8 hingstar av nordsvensk ras skulle förvärvas av statens hingstdepåer och stuteri för att utstationeras å sådana platser inom landet, där stomaterialet anses tjänligt för produktion av mindre hästar och där beskällarbehovet är icke alls eller endast bristfälligt tillgodosett, giva mig icke anledning till erinran, liksom ej heller beräkningen av det för ändamålet erforderliga beloppet. Såsom statskontoret förordat, torde anskaffningskostnaden böra bestridas med anlitan av stuteriväsendets fond, vilken tidigare funnit användning för likartade ändamål. Riksdagens medgivande härtill torde böra inhämtas. *Departements-
chefen.*

Proposition i ärendet lärer jämlikt § 54 riksdagsordningen kunna avlästas utan hinder av att den för propositioners avlämnande till riksdagen i allmänhet stadgade tid gått till ända.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att för inköp för statens hingstdepåers och stuteris räkning av avelshingstar av nordsvensk ras må av stuteriväsendets fond användas ett belopp av 70,000 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlästas till riksdagen.

Ur protokollet:

Per Eldin.